

Vangin polku vapauteen Päijät-Hämeessä

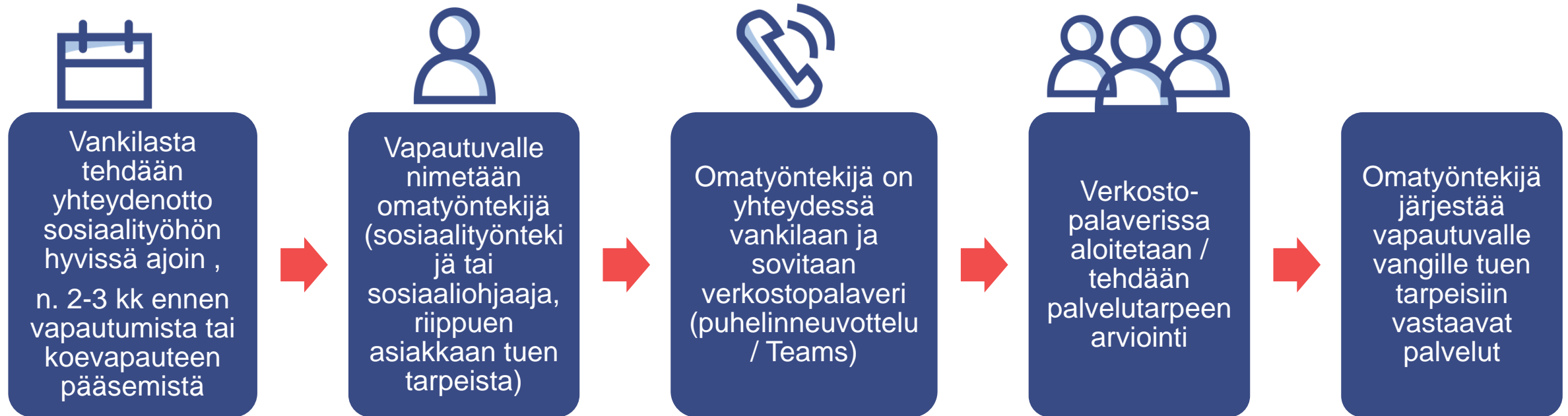
VAT –seminaari 15.9.2021
Suoraa puhetta asunnottomuudesta

päijät  sote

Tuula Carroll, johtava sosiaalityöntekijä
Työikäisten sosiaalityö

Teoriassa vangin Polku vapauteen on Päijät-Hämeessä helppokulkuinen ja selkeä

Olosuhteet, joihin vanki vapautuu, eivät välttämättä tue hänen hyvinvointiaan ja pärjäämistään arjessa. Vanki saattaa vapautua tilanteeseen, jossa on monenlaisia pulmia ja haasteita. Esimerkiksi asunnottomuus sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat saattavat aiheuttaa vapautuvalle vangille lisähaasteita. Sosiaalihuollon asiakkuus kannattaa aloittaa jo vankeusaikana, jotta vapautuva vanki saa tarvittaessa intensiivistä, moniammatillista tukea.





Yhteydenotto sosiaalityöhön

- Yhteydenotto vankilasta sosiaalityöhön kannattaa tehdä hyvissä ajoin, 2-3 kuukautta ennen vapautumista
- Yhteydenotto tehdään suoraan omatyöntekijälle, jos vangilla sellainen on ja mikäli nimi ja yhteystiedot ovat tiedossa.
- Mikäli omatyöntekijää ei ole, otetaan yhteyttä sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta Polkuun, puh. 03 819 4850, arkisin klo 9-15. Yhteyden saa myös chatin kautta (www.phhyky.fi) tai Kysy neuvoa –lomakkeella, joka löytyy samalta nettisivulta
- Asian voi hoitaa myös sosiaalihuollon sähköisessä asiointipalvelussa:
Sähköinen asiointi - www.hyvis.fi
 - yhteydenotto sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen – Päijät-Häme (jos on vangin suostumus)
 - Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta – Päijät-Häme (jos ei ole vangin suostumusta, mutta on huoli sosiaalihuollon tarpeesta)



Omatyöntekijä, verkstopalaveri ja palvelutarpeiden arviointi

- Verkstopalaveriin osallistuvat vapautuvan vangin lisäksi hänen omatyöntekijänsä (sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja) sekä tarpeen mukaan vankilan työntekijä / työntekijöitä, muita viranomaisia ja/tai vangin läheisiä
- Olisi hyvä, mikäli omatyöntekijä voisi vangin suostumuksella saada vankilasta etukäteen vangin rangaistusajan suunnitelman ja/tai vapautumissuunnitelma.
- Palvelutarvearviossa arvioidaan asiakkaan tuen tarpeita vapautuessa:
 - asuminen
 - arjessa selviytyminen
 - työ ja opiskelu
 - mielenterveys, päihteet, riippuvuudet
 - taloudellinen tilanne
 - ihmissuhteet, läheisverkosto, yksinäisyys
- Palvelutarpeen arvioinnissa on tärkeää kuulla vangin oma käsitys tilanteesta, ja siitä millaista tukea hän itse kokee tarvitsevänsä
- Palvelutarvetta arvioitaessa keskustellaan myös siitä, millaisia vahvuuksia ja voimavaroja vangilla on. Elämäntilannetta tarkastellaan kokonaisuutena - ei vain ongelmien kautta.
- Vapautuva vanki saa palvelutarpeen arvioinnin tuloksena sosiaalihuollon ammattilaisen arvion siitä, millaisilla palveluilla ja tuella häntä voidaan auttaa parhaiten.

Tuen tarpeisiin vastaavat palvelut

Työikäisten sosiaalipalveluilla edistetään asiakkaiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Sosiaalipalveluita ovat esimerkiksi

- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- Sosiaalinen kuntoutus
- Päihdetyö
- Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki
- Asumisen tuki ja asumispalvelut
- Kuntouttava työtoiminta
- Mielenterveystyö

Päijät-Hämeessä on lisäksi tarjolla erilaisia yhdistysten, järjestöjen ja hankkeiden tuottamia palveluja.

Näistä palveluista kootaan yhdessä vapautuvan vangin tarpeisiin vastaava kokonaisuus. Omatyöntekijä auttaa pitämään palvelujen kokonaisuuden hallinnassa.

Polku vapauteen ei aina suju suunnitelmien mukaan

Vapautumisvaihe voi olla vangille kriisi silloinkin vaikka vapautumista olisi valmisteltu hyvin. On myös tilanteita, joissa suunnitelmaa vapautumisen varalle ei jostain syystä ole, tilanteita, joissa laaditut suunnitelmat eivät toteudu ja tilanteita, joissa vapautuva vanki ei ole halukas ottamaan vastaan hänelle tarjottua tukea.

- **Vapautuva vanki ei halua tai ei koe tarvitsevansa suunnitelmia vapautumisen varalle**
=> kerrotaan mahdollisuudesta majoittua Apilakadun päivystysmajoitukseen
=> varmistetaan, että asiakas tietää, miten halutessaan voi hakeutua sosiaalipalvelujen asiakkuuteen.
- **Vapautuva vanki ei halua ottaa tarjottua tukea vastaan**
=> vankilasta vapaudutaan kadulle
Tällaisia tapauksia kohdataan sosiaalityössä vain hyvin harvoin, mutta tilanteet ovat hankalia. Sosiaalityön keinoin on vaikea tukea asiakasta, joka asuu kadulla ja jolla asunnottomuuden lisäksi saattaa olla mielenterveyteen, päihteisiin ja väkivaltaisuuteen liittyviä pulmia. Pakkokeinoja ei oikein ole, jos asiakas ei ole halukas sitoutumaan ja ottamaan tukea vastaan.



Vapautuvalle vangille on Päijät-Hämeessä tarjolla erilaisia tuetun asumisen palveluja

Asiakkaille on tarjolla päivystys-, tilapäis- ja tuettua asumista eri asumisyksiköissä, joissa tuetaan arjen ja asumisen onnistumista sosiaalisen kuntoutuksen keinoin. Työskentely tapahtuu yksilöllisen asiakassuunnitelman mukaan ohjaten, motivoiden ja tukien (esimerkiksi kotikäynnit, päivätoimintaryhmät sekä palveluohjaus- ja asioinnin tuki). Asumispalveluihin hakeudutaan sosiaalityön (ja palvelutarvearvion) kautta.

1. Apilakadun asumispalveluyksikkö

Tilapäinen, tuettu asuminen on matalan kynnyksen palvelu. Tilapäisen asumisen asuntoja on 16. Asumispalveluja tarjoavat päivystys- ja tilapäisasumista ensisijaisesti pitkäaikaisasunnottomille yksilöllisesti, tavoitteellisesti moniammatillisesti arjessa tukien.

Päivystysmajoitusta tarjotaan klo 20.00-10.00 ja paikkoja on yhteensä 22. Päihteiden käyttö Apilakadun alueella sekä yksikössä on kielletty. Apilakadulle voi kuitenkin tulla päihtyneenä.

2. Nikulan asumispalveluyksikkö

Nikulan asumisyksikössä asuvat ne asunnottomat, jotka eivät ole tällä hetkellä motivoituneita päihteettömyyteen. Asumisyksikön alueella päihteiden käyttäminen on kuitenkin kielletty. Yksikköön asutetaan myös asunnottomina vankilasta vapautuvia henkilöitä.

Tukiasuntoja on yhteensä **29**, joista pieni osa soluasuntoja. Yksikön päiväkeskuksessa on asukkaiden käytössä pieni kuntosali, biljardi ja tv-huone.

4. Eteläinen Rengastie

Eteläisen Rengastien tuettu asuminen on päihteettömyyteen motivoituneille ja sitoutuville asunnottomille suunnattua asumista. Asiakkaina ovat myös asunnottomina vankilasta vapautuvat tai koevapauteen tulevat henkilöt, jotka sitoutuvat päihteettömyyteen. Eteläisen Rengastien asunnot ovat yksiöitä ja kaksioita rivitalomiljöössä.

5. Puntarin asumisyksikkö

Puntarin asumisyksikkö on suunnattu ikääntyneemmille ja esteetöntä asumista tarvitseville asiakkaille. Päihteiden käyttö omassa kodissa on sallittua, kunhan siitä ei aiheudu häiriötä. Asiakkaiden tarvitsemat muut tukipalvelut räätälöidään yksilöllisesti yhteistyössä sosiaalityön kanssa.

6. Sininauhan asumispalvelut

7. Hajasijoitetut tukiasunnot